

**Profesoriaus,
habilituoto daktaro
Laimučio TELKSNIO
jubiliejus**

Lietuvos mokslo visuomenė 2000 m. lapkričio mėn. 24 d. pažymi Lietuvos mokslų akademijos nario, informatikos mokslų habilituoto daktaro, Kauno technologijos universiteto garbės daktaro, ne tik Lietuvoje, bet ir pasaulyje žinomo mokslininko, profesoriaus Laimučio Telksnio 70-ties metų sukaktį. Profesorius sukūrė originalią teoriją ir konstruktyvius metodus atsiktinių procesų savybių pasikeitimams atpažinti. Tyrinėjo ir konstravo specializuotas skaičiavimo mašinas atsiktinių signalų analizei ir atpažinimui. Mokslinius tyrimus tęsia nagrinėdamas atsiktinių procesų analizės ir atpažinimo problemas, kompiuterizuoto multimedijos sistemų kūrimo ir kompiuterinių tinklų plėtros bei informatikos galimybių panaudojimo kultūros paveldo išsaugojimui ir skleidimui klausimus.

Jubilias niekada nesitenkino vien siaura profesine veikla, todėl jis gerai žinomas ir Lietuvos plačiajai visuomenei. Iš prigimties būdamas plačių užmojų inžinierius tyrėjas, naujausius matematinius atsiktinių procesų tyrimo metodus jis sėkmingai taiko tirdamas įvairios prigimties signalus ir reiškinius, pavyzdžiui, ritmogramas, atspindinčias žmogaus širdies veiklą ir jos sutrikimus, elektromagnetinius bei akustinius signalus, kuriuos naudojant būtų galima atpažinti erdvėje ar vandenyje esančius objektus. Profesorius nuolat skatina ir remia darbus Lietuvos kultūros paveldui išsaugoti – jo rūpesčio ir nuolatinio dėmesio dėka taikant modernių kompiuterių galimybes kuriamas lietuvių tarmių garso įrašų archyvas, kurio pirminiai įrašai buvo daryti pokario metais, naudojantis prastos kokybės technika ir nepatvariomis medžiagomis. Profesorius aktyviai rūpinasi informacinės visuomenės kūrimu Lietuvoje ir lietuvių kalbos naudojimu kompiuterinėse sistemose.

Laimutį Telksnį nuolat supa gausus būrys bendraminčių, kolegų, mokinių. Drąsiai priimančias naujas idėjas ir netradicinio mąstymo apraiškų nesibijantis jubilias paskatino ir mokslo keliu palydėjo ne vieną garsų mokslininką, visuomenės veikėją. Sunku būtų išvardinti visus jo buvusius mokinius ir bendradarbius: be inžinierių, matematikų, tarp jų rastume ir medikų, muzikų, architektų, kalbininkų, ekonomistų. Kiekvienas iš jų patvirtins, kad neprisimena atvejo, jog profesorius, net ir būdamas užsiėmęs svarbiais posėdžiais, pasitarimais, vizitais ar moksliniais straipsniais bei disertacijomis, be-laukiančiomis jo įvertinimo, pastabų, kada nors būtų gailėjęs laiko moksliniam pokalbiui.

Suprasdami, kad neišmanoma aprėpti įvairiapusės profesoriaus veiklos ir atspindėti jo asmenybės žavesio, vis dėlto pabandykime paminėti kai kuriuos jubilieato gyvenimo faktus.

Laimutis Telksnys gimė 1930 m. Molėtų rajone, Runionyse, mokytojų Onos ir Adolfo Telksnių šeimoje. Augo kartu su dviem jaunesniais broliais – jie Lietuvos visuomenei irgi yra gerai žinomi: vyresnysis Vygantas buvo talentingas kompozitorius, populiarių dainų kūrėjas, jaunesnysis Gintautas yra architektas. Meno aplinka supo profesorių ir jo paties šeimoje: žmona Jūra buvo muzikė, dukra Audra – pianistė ir vargonininkė.

1953 m. tuometiniame Kauno politechnikos institute (dabar Kauno technologijos universitetas) Laimutis Telksnys išgijo inžinieriaus elektrotechniko specialybę. Aspirantūroje mokėsi pas akademiką V.S. Pugačiova, Maskvoje, TSRS Mokslų akademijos Automatikos ir telemechanikos institute, kuriame ir įgijo technikos mokslų kandidato laipsnį 1960 m. Lietuvoje ėmė plėtoti tuomet dar tik besikuriančią elektroninių skaičiavimo mašinų pramonę – nuo 1959 m. iki 1965 m. dirbo specialaus konstravimo biuro prie Vilniaus skaičiavimo mašinų gamyklos vyriausiuoju inžinieriumi. Jau tuo metu atsiskleidė Laimučio Telksnio novatoriškos mintys – jo iniciatyva sukurta ir gaminama pirmoji Lietuvoje specializuota skaičiavimo mašina EASP, skirta atsitiktinių procesų koreliacinei ir spektrinei analizei bei grafinės informacijos automatinio atpažinimo ir pateikimo skaičiavimo mašinoms įrenginys SILUET; buvo pradėti pirmieji Lietuvoje sudėtingi rašto ženklų ir kalbos signalų atpažinimo sistemų tyrimo bei konstravimo darbai. Tuos darbus apvainikavo spausdintų ir ranka rašytų rašto ženklų atpažinimo automatas Rūta-701 – didelė naujiena, – pirmasis Europoje pramonės gaminamas rašto ženklus skaitantis automatas. Matyt, jau tada jubilieatas suprato, kad be geros teorijos nėra geros praktikos, todėl 1965 m., pakviestas dirbti į Lietuvos Mokslų akademijos Fizikos ir matematikos institutą, įkūrė Atpažinimo procesų skyrių. 1967 m., susiformavus Matematikos ir kibernetikos institutui (dabartinis Matematikos ir informatikos institutas), tapo šio instituto direktoriaus pavaduotoju ir skaičiavimo centro prie Matematikos ir informatikos instituto vadovu. Jam vadovaujant čia buvo sukurta Lietuvos Mokslų akademijos kolektyvinio naudojimo skaičiavimo sistema „Mokslas“.

Technikos mokslų daktaro disertaciją parašė Lietuvos Mokslų akademijos Matematikos ir kibernetikos institute, kurią apgynė 1971 metais Estijos Mokslų akademijos Fizikos-technikos ir matematikos mokslų taryboje. Profesoriaus vardą įgijo 1977 m., o 1980 m. profesorius Laimutis Telksnys buvo išrinktas Lietuvos Mokslų akademijos nariu korespondentu. Nuo 1994 m. yra Lietuvos Mokslų akademijos tikrasis narys.

Dabar jis – akademikas, profesorius (informatika), habilituotas daktaras (informatikos inžinerijos krypties 07T technologijos mokslų srityje), Atpažinimo procesų skyriaus vadovas ir UNESCO katedros Informatika humanitaroms vedėjas Matematikos ir informatikos institute. Iš savo įvairiapusės ir daugiaplanės veiklos – mokslo, mokymo, organizavimo ar populiarinimo – atpažinimo procesų skyriaus darbui jis skiria daugiausia dėmesio ir rūpesčio.

Laimutis Telksnys yra studentų mėgstamas profesorius, daugelio mokslinių darbų vadovas: vadovauja doktorantų, magistrantų ir bakalaurų darbams, yra doktorantūros komitetų narys. Skaito *Procesų analizės ir atpažinimo* bei *Atsitiktinių signalų atpažinimo* kursus Vytauto Didžiojo universiteto ir Kauno technologijos universiteto studentams.

Jubilias pateikė pranešimų tarptautiniams moksliniams kongresams, simpoziumams, seminarams Belgijoje, Čekijoje, Japonijoje, JAV, Lietuvoje, Norvegijoje, Olandijoje, Prancūzijoje, Slovakijoje, Slovėnijoje, Suomijoje, Švedijoje, Vokietijoje. Paskelbė 144 mokslinius straipsnius, padarė 6 išradimus.

Jubilias aktyviai dalyvauja mokslo valdymo bei mokslo ekspertizės organizacijų veikloje, yra daugelio su informatika susijusių tarybų, komisijų, valdybų pirmininkas ar narys. Jo organizacinė veikla labai plati, svarbiausios yra šios pareigos:

- Elektronikos ir informatikos sekcijos pirmininkas Lietuvos Mokslų akademijoje;
- Lietuvos Mokslo tarybos narys;
- Nuolatinės Informacinės visuomenės komisijos prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės pirmininkas;
- Lietuvos mokslo ir studijų kompiuterių tinklo LITNET valdybos pirmininkas;
- Mokslinių žurnalų „Informatica“, „Informacinės technologijos ir valdymas“, „Elektronika ir elektrotechnika“ redakcinių kolegijų narys;
- Visuotinės lietuvių enciklopedijos Mokslinės redakcijos tarybos narys;
- Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos valdybos narys;
- Vytauto Didžiojo universiteto, Kauno technologijos universiteto, Matematikos ir informatikos instituto senatų narys;
- Tarptautinės informacijos apdorojimo federacijos (IFIP) Teorinio ir fizikinio modeliavimo grupės WG 7.1 narys;
- Europos Komisijos Europos Sąjungos plėtros mokslo, technologijų ir inovacijų problemų bei Švietimo ir mokymo perspektyvų ekspertų grupių narys.

Už mokslinę veiklą jubilias apdovanotas dviem Prietaisų pramonės mokslinės techninės draugijos premijomis (1963 m. ir 1968 m.) – už sukurtus skaičiavimo technikos prietaisus moksliniams tyrimams automatizuoti, ir dviem Lietuvos Valstybinėmis premijomis (1968 m. ir 1980 m.) – už rašto ženklų atpažinimo automato bei nestacionarių atsitiktinių procesų atpažinimo teorijos ir metodų sukūrimą.

Atrodo, kad šis brandus jubiliejus labiau reikalingas aplinkiniams, o ne garbiam jubiliatui, kurio energijai, užmojams ir darbams bėgantys metai, rodos, visai neturi įtakos.

Naujosios informacinės technologijos, kurios visada buvo ir yra profesoriaus interesų centre, taip stipriai keičia mūsų gyvenimą, kad šis procesas dažnai pavadinamas skaitmenine revoliucija. Linkime, kad skaitmeninė revoliucija bei kitokios XXI-jo amžiaus žinių ir informatikos revoliucijos jubiliatui suteiktų dar daugiau energijos ir jėgų įgyvendinant jo puoselėjamą informacinės visuomenės Lietuvoje viziją.

Kolegų Matematikos ir informatikos institute ir „Informatica“ redkolegijos vardu:

Valentinas Černiauskas, Vilma Dragūnienė, Jonas Gikys, Kęstutis Juškevičius, Nerutė Kligienė, Joana Lipeikienė, Antanas Lipeika, Algirdas Montvila, Evaldas Ožeraitis, Ramutė Pajedienė, Šarūnas Raudys, Mifodijus Sapagovas, Eduardas Špilevskis, Daiva Šveikauskienė, Jonas Zdanevičius